

**Wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania „Poznać przeszłość” historii dla
klasy 1 zakres podstawowy
w ZS Nr 3 im. Króla Jana III Sobieskiego w Stalowej Woli**

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2022 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej. Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje						
1. Zanim zaczęła się historia	Pochodzenie człowieka Chronologia prehistorii: epoki kamienia, brązu i żelaza Początki osiadłego trybu życia	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>prehistoria</i> – wymienia w kolejności epoki prehistorii (epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza) – wskazuje na mapie rejon pojawienia się <i>Homo sapiens</i>	– prawidłowo wyjaśnia pojęcia: <i>paleolit, mezolit, neolit,</i> – przedstawia na mapie przebieg migracji <i>Homo sapiens</i>	– wymienia w porządku chronologicznym i opisuje etapy ewolucji człowieka – wyjaśnia pojęcie <i>Żyzny Półksiężyc</i> i wskazuje ten obszar na mapie – wyjaśnia znaczenie przejścia na osiadły tryb życia	– przedstawia ideę ewolucji Karola Darwina	– w szerokim aspekcie przedstawia i wyjaśnia dokonania naukowe Karola Darwina
2. Starożytna Mezopotamia	Znaczenie wielkich rzek dla rozwoju cywilizacji i powstania pierwszych państw Ustrój polityczny państw- miast sumeryjskich i ukształtowanie się	– wskazuje na mapie rejony wielkich rzek (Tygrys, Eufrat) – wyjaśnia rolę wielkich rzek dla rozwoju gospodarki – rozpoznaje pismo klinowe	– wskazuje na mapie obszar, na którym powstała cywilizacja Sumerów – wymienia najważniejsze wynalazki cywilizacji sumeryjskiej – wyjaśnia cechy	– wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Hammurabiego, Sargona Wielkiego – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa – wymieni	– za pomocą mapy opisuje zmiany granic starożytnych imperiów – opisuje ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych	– w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny powstania pierwszych państw w rejonie Mezopotamii – porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów

	pierwszych imperiów • Pismo i znaczenie jego wynalezienia • Najważniejsze cywilizacje Mezopotamii: Sumer, Babilonia i Asyria • Ustrój polityczny i struktury społeczne starożytnych cywilizacji		ustrojowe sumeryjskich miast-państw - wskazuje na mapie obszar Babilonu i Asyrii - rozpoznaje dzieła sztuki mezopotamskiej - wyjaśnia okoliczności powstania pisma i znaczenie jego wynalezienia	a najważniejsze osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii	cywilizacji - wyjaśnia cechy religii mezopotamskiej - opisuje w porządku chronologicznym najważniejsze etapy dziejów Mezopotamii - wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Nabuchodonozora II,	Mezopotamii - wskazuje współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu

	Mezopotamii • Osiągnięcia cywilizacji Mezopotamii • Współczesne dziedzictwo kultur Bliskiego Wschodu				Assurbanipala	
3. Starożytny Egipt	• Dzieje starożytnego Egiptu • Ustrój polityczny państwa faraonów • Struktura społeczeństwa starożytnego Egiptu • Politeistyczne wierzenia Egipcjan • Osiągnięcia cywilizacji Egiptu • Współczesne dziedzictwo cywilizacji Egiptu • Najważniejsze zachowane zabytki cywilizacji Egiptu – piramidy	– wskazuje na mapie Egipt i Nil – wyjaśnia rolę Nilu dla gospodarki egipskiej – opisuje warunki naturalne Egiptu – prawidłowo stosuje pojęcia: <i>politeizm</i>, <i>faraon</i>, <i>hieroglif</i>, <i>mumifikacja</i> – rozpoznaje pismo hieroglificzne – rozpoznaje piramidy egipskie	– charakteryzuje społeczeństwo starożytnego Egiptu – wyjaśnia okoliczności powstania piramid – rozpoznaje dzieła sztuki egipskiej – opisuje główne cechy ustroju politycznego starożytnego Egiptu – wymienia główne cechy religii egipskiej	– za pomocą mapy opisuje zmiany granic Egiptu – opisuje główne cechy ustroju społecznego starożytnego Egiptu – wymienia i opisuje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – wymienia głównych bogów egipskich i opisuje mitologię egipską – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnego Egiptu	– w szerokim aspekcie przedstawia rolę czynników geograficznych dla dziejów starożytnego Egiptu – wymienia w porządku chronologicznym główne etapy dziejów starożytnego Egiptu – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Ramzesa II, Echnatona – wyjaśnia okoliczności odczytania hieroglifów egipskich	– w szerokim aspekcie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa egipskiego – porównuje osiągnięcia cywilizacyjne ludów Mezopotamii i Egiptu
4. Izrael, Fenicja	• Monoteizm religii żydowskiej i jego znaczenie	– wskazuje na mapie rejon Izraela (z	– wskazuje na mapie rejony kolonizacji fenickiej – wyjaśnia główne	– za pomocą mapy przedstawia zmiany granic	– wyjaśnia znaczenie kolonizacji fenickiej	– w szerokim aspekcie ukazuje losy narodu żydowskiego

	• Dzieje państwa żydowskiego o • Kolonizacja fenicka i jej znaczenie • Wynalezienie alfabetu i jego znaczenie	Jerozolimą) i Fenicji - wymienia główne osiągnięcie starożytnych Fenicjan	założenia religii żydowskiej - rozpoznaje pismo fenickie	Izraela - wyjaśnia znaczenie powstania alfabetu - opisuje główne etapy losów narodu żydowskiego - ukazuje rolę wielkich przywódców: Abrahama, Mojżesza, Salomona - wyjaśnia rolę religii żydowskiej dla dziejów		w starożytności

				ludzkości		
Rozdział II. Dzieje starożytnej Grecji						
1. Hellada i Hellenowie	Wpływ ukształtowania terenu na cywilizację antycznej Grecji Charakterystyka <i>polis</i> greckiej Elementy wspólnoty greckiej Rola religii greckiej Wielka kolonizacja i jej znaczenie	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>polis, Hellada</i>, – wskazuje na mapie teren Grecji – opisuje warunki naturalne Grecji – wskazuje na mapie najważniejsze regiony starożytnej Grecji – wymienia główne cechy systemu <i>polis</i> – wymienia główne cechy religii greckiej	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>wielka kolonizacja grecka, kolonia, metropolia</i> – wyjaśnia wpływ ukształtowania naturalnego Grecji dla dziejów Hellady – wskazuje na mapie rejony kolonizacji greckiej – omawia przyczyny wielkiej kolonizacji greckiej	– opisuje struktury społeczne <i>polis</i> – wymienia głównych bogów i opisuje cechy mitologii greckiej – wyjaśnia rolę religii i sportu jako czynników integrujących Hellenów	– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie <i>polis</i> dla dziejów cywilizacji europejskiej – opisuje proces i wyjaśnia znaczenie kolonizacji greckiej	– wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji starożytnej Grecji
2. Ateńska demokracja	Początki Aten Pierwotny ustrój Aten Społeczeństwo ateńskie Reformatorzy ustroju ateńskiego Charakterystyka demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa Osiągnięcia i dziedzictwo starożytnych Aten	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>demokracja, obywatel, tyran</i> – wskazuje na mapie Ateny – wymienia główne organy władzy w demokratycznych Atenach – opisuje strukturę społeczną Aten	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>oligarchia, ostracyzm</i> – rozpoznaje plan antycznych Aten – wyjaśnia główne cechy ustrojowe demokratycznych Aten – prawidłowo umiejscawia w czasie	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Eklezja (Zgromadzenie ludowe), Rada Pięciuset, Heliaja (sąd ludowy), strateg</i> – opisuje w porządku chronologicznym główne etapy przemian ustrojowych w Atenach	– opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów demokracji ateńskiej w czasach Peryklesa – wyjaśnia rolę wielkich przywódców: Drakona, Solona, Pizystrata, Klejstenesa,	– wskazuje współczesne dziedzictwo cywilizacji ateńskiej – w szerokim aspekcie opisuje i ocenia działalność Peryklesa

			życie Peryklesa		Peryklesa - w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia demokrację ateńską	
3. Starożyt na Sparta	• Początki Sparty • Oligarchiczny ustrój Sparty • Organizacja społeczeństwa Sparty • Wychowanie i życie Spartan	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>oligarchia</i>, <i>wychowanie spartańskie</i> - wskazuje na mapie Spartę - wymienia główne organy władzy w Sparcie - wymienia etapy życia	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>spartiaci</i>, <i>periojkowie</i>, <i>heloci</i> - wyjaśnia główne cechy ustrojowe Sparty - opisuje strukturę społeczną Sparty	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Wielka Rhetra</i>, <i>efor</i>, <i>apella</i>, <i>geruzja</i>, <i>zgromadzenie ludowe</i> - opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w Sparcie	- opisuje w porządku chronologicznym dzieje starożytnej Sparty - wyjaśnia rolę Likurga - w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia ustrój polityczny i społeczny Sparty	- porównuje i ocenia ustroje Aten i Sparty

		spartiaty		- opisuje i wyjaśnia znaczenie wychowania spartańskiego		
4. Wojny grecko-perskie	Narodziny i ekspansja imperium perskiego na Bliskim Wschodzie Strategia walki starożytnych Greków i Persów Przebieg działań zbrojnych podczas wojen perskich Odniesienia do zmagania grecko-perskich w kulturze współczesnej Ekspansja Aten po zwycięstwie nad Persją	prawidłowo stosuje pojęcia: <i>hoplita</i>, <i>falanga</i>, <i>triera</i> wskazuje na mapie Persję rozpoznaje i opisuje hoplitę greckiego	umiejscawia w czasie wojny perskie lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen persko-greckich (Maraton, Termopile, Salamina) i opisuje wynik tych starć	prawidłowo stosuje pojęcia: <i>satrapa</i>, <i>hoplon</i>, <i>hegemon</i>, <i>kontrybucja</i> za pomocą mapy przedstawia ekspansję perską wyjaśnia genezę wojen perskich wymienia skutki wojen grecko-perskich opisuje w porządku chronologicznym przebieg wojen grecko-perskich	wyjaśnia przyczyny sukcesu Greków wyjaśnia znaczenie wielkich wodzów: Miltiadesa i Leonidas wyjaśnia okoliczności i znaczenie powstania Związku Morskiego	w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie wojen grecko-perskich dla losów Europy
5. Podboje Aleksandra Macedońskiego	Skutki rywalizacji wewnątrz świata greckiego po zakończeniu wojen perskich Przebieg podbojów Aleksandra Macedońskiego Organizacja imperium	prawidłowo stosuje pojęcia: <i>wojna peloponeska</i>, <i>epoka hellenistyczna</i>, lokalizuje na mapie Macedonię i Persję lokalizuje w czasie panowanie Aleksandra Macedońskiego	omawia znaczenie bitwy pod Cheroneą wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy z czasów Aleksandra Wielkiego (nad rzeką Granikos, pod Issos, pod Gaugamelą)	prawidłowo stosuje pojęcie <i>diadochowie</i> wyjaśnia rolę Filipa II dla dziejów Macedonii za pomocą mapy przedstawia ekspansję Aleksandra Macedońskiego wymienia skutki podbojów	wymienia przyczyny i skutki wojny peloponeskiej wyjaśnia przyczyny sukcesów armii macedońskiej wyjaśnia rolę Demostenesa wyjaśnia cechy	w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym przedstawia i ocenia działalność Aleksandra Macedońskiego wyjaśnia ponadczasowe znaczenie

	macedońskiego • Znaczenie podbojów macedońskich dla kultury greckiej • Narodziny kultury hellenistycznej • Świat hellenistyczny	- wymienia główne osiągnięcia Aleksandra Macedońskiego		Aleksandra Wielkiego - opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów Filipa II i Aleksandra Macedońskiego	ustrojowe monarchii Aleksandra Wielkiego	podbojów Aleksandra Macedońskiego
6. Kultura starożytnej	• Narodziny filozofii greckiej	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>filozofia</i>, <i>dramat</i>,	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura helleńska</i>,	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>stoicyzm</i>,	- omawia dokonania: Talesa z Miletu,	- opisuje główne cechy filozofii przyrody,

Grecji	Literatura i teatr grecki Architektura grecka Igrzyska olimpijskie i rola kultury fizycznej w antycznej Grecji Kultura hellenistyczna	<i>igrzyska olimpijskie</i> – wyjaśnia rolę Homera, Sokratesa, Platona i Arystotelesa – wymienia najważniejsze osiągnięcia kulturowe Greków	<i>kultura hellenistyczna, gimnazjon</i> – rozpoznaje najważniejsze dzieła kultury starożytnej Grecji	<i>epikureizm, skene, proskenion, orchestra, gimanzjon, pakration,</i> – opisuje główne porządki architektoniczne w starożytnej Grecji – wymienia główne świątynie starożytnych Aten – opisuje i wyjaśnia rolę igrzysk olimpijskich w życiu starożytnych Greków	Parmenidesa, Pitagorasa, Epikur, Zenona z Kition, Hezjoda, Tyrtajosa, Alkajosa, Safony, Ajschylosa, Sofoklesa, Eurypidesa, Arystofanesa, Fidiasza – opisuje główne cechy dramatu greckiego (tragedii, komedii) – wyjaśnia rolę władców hellenistycznych dla rozwoju kultury – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury starożytnej Grecji	epikureizmu i stoicyzmu
Rozdział III. Dzieje starożytnego Rzymu						
1. Republika rzymska	Powstanie i rozwój Rzymu Społeczeństwo Rzymu i źródła napięć społecznych Powstanie ustroju republikańskiego Zasady funkcjonowania republiki Najważniejsze	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>monarchia, republika</i> – wskazuje na mapie Italię i Rzym – lokalizuje w czasie powstanie Rzymu – omawia cechy religii starożytnych Rzymian	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>konsul, dyktator, obywatel, patrycjusze, plebejusze</i> – wyjaśnia główne cechy ustrojowe republikańskiego Rzymu – opisuje strukturę społeczną Rzymu	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zgromadzenia ludowe, senat, trybun ludowy, pretor, cenzor, edyl</i> – przedstawia legendę o powstaniu Rzymu – wymienia najważniejszych bogów i wyjaśnia założenia ich mitologii	– opisuje w porządku chronologicznym przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie – opisuje skład i zasady funkcjonowania głównych organów władzy w republikańskim Rzymie	– wyjaśnia w szerokim aspekcie przemiany ustrojowe w starożytnym Rzymie – porównuje i ocenia ustrój republikańskiego Rzymu z innymi ustrojami antyku

	urzędy republiki rzymskiej					
2. Podboje Rzymu	• Organizacja armii rzymskiej • Podboje Rzymu w Italii • Wojny punickie • Postacie wybitnych wodzów i ich wpływ na dzieje starożytne	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>legion</i>, <i>imperium</i>, <i>sprzymierzeńcy</i>, <i>kolonie rzymskie</i>, <i>provincia</i> - rozpoznaje i opisuje rzymskiego legionistę	- opisuje strukturę legionu rzymskiego - wymienia i lokalizuje w czasie i przestrzeni główne bitwy wojen punickiej (Kanny, Zama)	- za pomocą mapy przedstawia ekspansję rzymską - wyjaśnia genezę wojen punickich - wymienia skutki podbojów rzymskich	- wyjaśnia przyczyny sukcesów Rzymian - opisuje w porządku chronologicznym przebieg podbojów rzymskich - wyjaśnia rolę wielkich	- w szerokim aspekcie wyjaśnia skutki podbojów rzymskich dla Rzymu i całego basenu śródziemnomorskiego

	• Podbój świata śródziemnomorskiego • Konsekwencje podbojów dla Rzymu			- omawia wyposażenie rzymskiego legionisty po reformie w I w. p.n.e. - podaje daty: zakończenia podboju Italii, bitwy pod Kannami, bitwy pod Zumą, zniszczenia Kartaginy	wodzów: Pyrrusa, Hannibala, Scypiona Afrykańskiego	
3. Początki cesarstwa rzymskiego	• Kryzys republiki rzymskiej • Rywalizacja wodzów o władzę w Rzymie • Podboje i wojny domowe w I w. p.n.e. • Okoliczności powstania cesarstwa • Ustrój pryncypatu	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>republika</i>, <i>cesarstwo</i>, <i>niewolnictwo</i>, <i>gladiator</i> - lokalizuje w czasie i wymienia główne osiągnięcia Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	- wymienia polityczne i społeczne przyczyny kryzysu republiki rzymskiej - wyjaśnia podstawowe różnice między republiką a pryncypatem	- opisuje powstanie Spartakusa - wyjaśnia pojęcia: <i>I triumwirat</i>, <i>II triumwirat</i>, <i>pryncypat</i> - opisuje w porządku chronologicznym etapy przemian ustrojowych w Rzymie - wymienia i lokalizuje w czasie główne bitwy okresu wojny domowej w Rzymie (Farsalos, Akcjum)	- wyjaśnia rolę wielkich przywódców: braci Grakchów, Gajusza Mariusza, Lucjusza Konreliusza Sulli, Marka Krassusa, Gnejusza Pompejusza, Marka Antoniusza oraz Kleopatry VII - w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i skutki przemian ustrojowych w Rzymie	- w szerokim aspekcie przedstawia i ocenia działalność Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta

4. Imperium Rzymskie	• <i>Pax Romana</i> i zasady funkcjonowania imperium • Niewolnictwo: znaczenie w gospodarce i życiu społecznym, różnorodny status niewolników • Rola limesu jako granicy imperium • Kontakty Rzymian z ludami spoza granic imperium (w tym szlak	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>pax Romana</i>, <i>Imperium Rzymskie</i>, <i>romanizacja</i> - wyjaśnia, w czym objawiał się kult cesarzy rzymskich - wskazuje na mapie Imperium Rzymskie	- podaje przykłady romanizacji - wyjaśni społeczną i gospodarczą rolę niewolnictwa w Imperium Rzymskim - rozpoznaje główne osiągnięcia cywilizacji rzymskiej	- wyjaśnia pojęcia: <i>limes</i>, <i>szlak bursztynowy</i>, <i>wyzwoleniec</i> - opisuje przemiany społeczne w okresie wczesnego cesarstwa - wyjaśnia, w jaki sposób Rzymianie zabezpieczali granicę swojego imperium - za pomocą mapy	- wyjaśnia przyczyny zahamowania ekspansji rzymskiej - opisuje przemiany religii rzymskiej w okresie wczesnego cesarstwa - w szerokim zakresie wskazuje przyczyny i skutki procesu romanizacji	- w szerokim zakresie wyjaśnia przyczyny trwałości Imperium Rzymskiego

	bursztynowy) Religia rzymska i przyswajanie kultów obcych podczas podbojów			przedstawia proces rozszerzania Imperium Rzymskiego w okresie cesarstwa		
5. Osiągnięcia Rzymian	Znaczenie prawa rzymskiego Architektura rzymska Rozwój sieci szlaków komunikacyjnych imperium Sztuka i literatura rzymska	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>prawo rzymskie, amfiteatr, akwedukt, Koloseum, bazylika, droga rzymska</i> – rozpoznaje główne dzieła kultury starożytnego Rzymu	– wymienia cechy prawa rzymskiego – wymienia cechy architektury rzymskiej	– omawia znaczenie Prawa XII tablic dla państwa rzymskiego – wyjaśnia zjawisko hellenizacji kultury rzymskiej – przedstawia działalność: Polibiusza, Tacyta, Cycerona, Owidiusza, Wergiliusza, Horacego, Plauta, Terencjusza i Mecenasa	– wyjaśnia ponadczasowe znaczenie prawa rzymskiego – wyjaśnia znaczenie kultury rzymskiej dla dziejów Imperium Rzymskiego	– wskazuje dziedzictwo kultury rzymskiej
6. Narodziny chrześcijaństwa	Początki chrześcijaństwa Prześladowania chrześcijan – ich skala i przyczyny Wzrost popularności, legalizacja i uznanie chrześcijaństwa za religię państwową Wpływ	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>chrześcijaństwo, mesjasz, apostołowie, męczennicy</i> – lokalizuje w miejscu i czasie narodziny chrześcijaństwa – rozpoznaje symbole chrześcijańskie	– wyjaśnia znaczenie symboli chrześcijaństwa – opisuje, jak chrześcijaństwo stało się religią dominującą w cesarstwie rzymskim	– wyjaśnia genezę powstania chrześcijaństwa – przedstawia działalność św. Piotra i Pawła – opisuje w porządku chronologicznym ewolucję pozycji chrześcijaństwa	– za pomocą mapy opisuje proces rozszerzania się chrześcijaństwa – wyjaśnia przyczyny sukcesu chrześcijaństwa – opisuje, jak chrześcijaństwo	– w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania chrześcijaństwa dla dziejów

	chrześcijaństwa na kulturę i obyczajowość Rzymian	- wymienia główne cechy chrześcijaństwa		w Imperium Rzymskim - omawia znaczenie edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa	wo wpłynęło na obyczajowość i kulturę starożytnych Rzymian	
7. Upadek cesarstwa rzymskiego	• Relacje imperium z plemionami barbarzyńskim i • Tetrarchia i dominat	- prawidłowo stosuje pojęcie <i>barbarzyńcy</i> , <i>Wielka Wędrówka Ludów</i> , <i>dominat</i>	- wymienia przyczyny najazdów Germanów na Imperium Rzymskie - przedstawia znaczenie	- wyjaśnia pojęcia: <i>tetrarchia</i> , <i>Hunowie</i> , <i>uzurpacja</i> - wyjaśnia zewnętrzne i	- za pomocą mapy opisuje etapy upadku imperium zachodniorzymskiego	- w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym wyjaśnia

	w Rzymie Zmiany społeczne w Rzymie Walki wewnętrzne o władzę nad imperium Wewnętrzne przyczyny kryzysu imperium Wędrówka ludów Rozpad imperium i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego	– prawidłowo umiejscawia w czasie rozpad Imperium Rzymskiego i upadek cesarstwa zachodniorzymskiego – wymienia przyczyny upadku Imperium Rzymskiego	Teodozjusza Wielkiego	wewnętrzne przyczyny kryzysu Imperium Rzymskiego – przedstawia znaczenie postaci: Dioklecjana, Konstantina Wielkiego, Romulusa Augustulusa i Odoakera – w porządku chronologicznym opisuje proces upadku imperium zachodniorzymskiego – porównuje formy ustrojowe w starożytnym Rzymie – podaje daty: bitwy pod Adrianopolem, splądrowania Rzymu i bitwa na Polach Katalaunijskich	– wyjaśnia główne założenia ustrojowe dominatu	przyczyny kryzysu i upadku Imperium Rzymskiego
Rozdział IV. Początki średniowiecza						
1. Cesarstwo bizantyjskie	Cesarstwo bizantyjskie czasów Justyniana Wielkiego Ustrój Bizancjum Osiągnięcia Bizantyjczyków	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Bizancjum</i>, <i>ikona</i> – rozpoznaje plan Konstantynopola	– prawidłowo umiejscawia w czasie i przestrzeni imperium Justyniana Wielkiego – wymienia najważniejsze dokonania Justyniana	– opisuje ustrój polityczny Bizancjum – wyjaśnia znaczenie panowania Justyniana	– za pomocą mapy przedstawia ekspansję Bizancjum za czasów Justyniana Wielkiego – opisuje w	– w szerokim aspekcie politycznym, społeczno-gospodarczym i kulturowym przedstawia

	w: kodyfikacja praw, architektura • Upadek cesarstwa bizantyjskiego	- wymienia cechy sztuki bizantyjskiej	Wielkiego - rozpoznaje główne dzieła kultury cesarstwa bizantyjskiego	Wielkiego - wyjaśnia pojęcia: <i>ikonoklazm</i>	porządku chronologicznym dzieje imperium bizantyjskiego	znaczenie Bizancjum dla dziejów Europy
2. Narodziny i podboje islamu	• Okoliczności powstania islamu • Zasady islamu i przyczyny jego	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Arabowie, islam, muzułmanie, Allah, Koran, meczet</i>	- wymienia etapy rozwoju religii islamskiej - rozpoznaje główne cechy kultury islamskiej	- wyjaśnia genezę powstania islamu - za pomocą mapy opisuje proces	- opisuje w porządku chronologicznym rozwój imperium arabskiego	- w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie powstania islamu dla dziejów

	popularności • Podboje islamu i powstanie kalifatu • Powstanie podziałów w islamie • Osiągnięcia cywilizacyjne Arabów	- wyjaśnia, kim był Mahomet - prawidłowo umieszcza w czasie i przestrzeni powstanie islamu - wymienia główne założenia religii islamskiej		rozszerzania się islamu - przedstawia działalność Mahometa - wyjaśnia pojęcia: <i>dżihad, sunnici, szyici, hidżra, kalif, mihrab, immam, minaret, charadż, arabeska</i> - wymienia osiągnięcia cywilizacyjne Arabów	- wyjaśnia przyczyny sukcesu islamu	- wyjaśnia znaczenie Arabów dla dziejów cywilizacji ludzkiej
3. Na gruzach Imperium Rzymskiego	• Państwa barbarzyńskie na gruzach Imperium Rzymskiego • Chrystianizacja plemion barbarzyńskich • Wzrost znaczenia Franków i powstrzymanie ekspansji islamu w Europie • Przejęcie władzy przez Karolingów • Utworzenie państwa kościelnego	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Germanie, Frankowie, chrystianizacja</i> - lokuje w czasie i przestrzeni powstanie państwa Franków - wyjaśnia, kim był Chlodwig - wymienia i wskazuje na mapie państwa germańskie	- opisuje cechy ustrojowe państw germańskich - przedstawia okoliczności przejścia władzy przez Karolingów - lokuje w czasie i przestrzeni powstania Państwa Kościelnego	- wyjaśnia pojęcia: <i>Longobardowie, Merowingowie, Karolingowie, majordom</i> - wymienia największe państwa barbarzyńskie utworzone na dawnych obszarze cesarstwa rzymskiego - prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Merowingowie, Karolingowie,</i>	- za pomocą mapy opisuje proces powstania i rozwoju państwa Franków - lokalizuje w czasie bitwę pod Poitiers i omawia jej znaczenie - opisuje w porządku chronologicznym etapy rozwojowe państwa Franków	- w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania państwa Franków

				<i>majordom</i> - wyjaśnia rolę Wulfili, Karola Młota i Pepina Krótkiego		
4. Imperium Karola Wielkiego	Podboje Karola Wielkiego Powstanie cesarstwa Franków Renesans karoliński i osiągnięcia kulturalne	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>cesarz</i> , <i>renesans karoliński</i> , <i>minuskuła karolińska</i> - lokuje w czasie	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>marchia</i> , <i>hrabstwo</i> , <i>7 sztuk wyzwolonych</i> - opisuje cechy ustrojowe państwa Franków	- wyjaśnia pojęcia: <i>uniwersalizm karoliński</i> , <i>margrabia</i> , <i>christianitas</i> - wyjaśnia rolę Karola Wielkiego dla dziejów	- za pomocą mapy opisuje rozwój państwa Karola Wielkiego - opisuje w porządku chronologicznym etapy	- w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie panowania Karola Wielkiego dla dziejów Europy

	Franków • Dziedzictwo Imperium Rzymskiego w kulturze Franków • Rozwój prawa i administracji państwowej za rządów Karola Wielkiego	i przestrzeni imperium Karola Wielkiego - wymienia główne osiągnięcia Karola Wielkiego - wymienia osiągnięcia kulturowe w czasach Karola Wielkiego	w czasach Karolingów	państwa Franków - wyjaśnia, kim byli: Karloman, Alkuin, Leon III	rozwojowe państwa Franków w czasach Karolingów	
5. Czasy Ottonów	• Znaczenie traktatu z Verdun dla przyszłego podziału Europy Zachodniej • Kształtowanie się Francji i Niemiec • Narodziny cesarstwa Ottona I • Najazdy Normanów • Próby stworzenia europejskiej monarchii uniwersalistycznej przez Ottona III	- prawidłowo stosuje pojęcia: Normanowie, wikingowie, I Rzesza, Węgrzy - lokalizuje w czasie i przestrzeni traktat w Verdun - lokalizuje w czasie i przestrzeni imperium Ottonów	- prawidłowo stosuje pojęcie: uniwersalizm cesarski - za pomocą mapy opisuje proces rozpadu imperium Karolingów	- wyjaśnia, kim byli: Ludwik Pobożny, Lotar, Karol Łysy i Ludwik Niemiecki - wyjaśnia znaczenie traktatu w Verdun - opisuje cechy ustrojowe I Rzeszy - wyjaśnia rolę Ottona I i Ottona III dla dziejów Europy - omawia okoliczności odrodzenia cesarstwa pod rządami Ottona I	- za pomocą mapy opisuje rozwój I Rzeszy - omawia przebieg i skutki najazdów węgierskich na państwa Franków	- w szerokim zakresie wyjaśnia znaczenie imperium Ottonów dla Europy - porównuje idee uniwersalne Karolingów i Ottonów
6. Feudalizm i społeczeństwo stanowe	• Zasady funkcjonowania i najważniejsze cechy systemu feudalnego • Drabina feudalna • Stany społeczne i ich	- prawidłowo stosuje pojęcia: system lenny, wasal, senior, herb - prawidłowo stosuje pojęcie	- opisuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	- wyjaśnia znaczenie pojęcia feudalizm, komendacje, etos rycerski, trubadur - wymienia	- opisuje główne zasady społeczeństwa stanowego - omawia przykłady	- w szerokim zakresie wyjaśnia cechy społeczeństwa feudalnego

	rola w średniowieczu	<i>stan społeczny</i> - opisuje elementy drabiny feudalnej	- charakteryzuje życie codzienne rycerzy	cechy kultury rycerskiej - omawia funkcje zmków i służące im elementy architektoniczne - przedstawia drogę chłopca do godności rycerza	średniowieczneg o wzoru rycerza	

7. Pierwsze państwa Słowian	• Pochodzenie Słowian • Kultura i wierzenia Słowian • Państwo Samona i państwo wielkomorawskie • Misja Cyryla i Metodego oraz początek obrządku i alfabetu słowiańskiego • Narodziny państwa czeskiego i Rusi Kijowskiej	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Słowianie</i> i <i>Awarowie</i> – za pomocą mapy wskazuje tereny Słowian wschodnich, zachodnich i południowych	– prawidłowo wskazuje na mapie tereny pierwszych państw słowiańskich – opisuje cechy kultury i wierzeń słowiańskich	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Przemysłdzi</i>, <i>Rurykowicze</i>, <i>głagolica</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni Państwo Samona i Państwo Wielkomorawskie – wyjaśnia rolę: Samona, Cyryla, Metodego, Świętopętka, Ruryka i Włodzimierza Wielkiego	– wyjaśnia problem rozwoju chrześcijaństwa dla dziejów Słowian – za pomocą mapy opisuje proces powstawania pierwszych państw słowiańskich	– w szerokim aspekcie wyjaśnia okoliczności powstania pierwszych państw słowiańskich
Rozdział V. Polska za pierwszych Piastów						
1. Początki państwa polskiego	• Początki osadnictwa na ziemiach polskich • Kultura łużycka i osada w Biskupinie • Wpływy rzymskie na ziemiach polskich • Przybycie Słowian na ziemie polskie • Początki ekspansji terytorialnej Polan • Polityka wewnętrzna i zagraniczna Mieszka I • Przyczyny, okoliczności i znaczenie	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>ród</i>, <i>plemię</i>, <i>Piastowie</i>, <i>drużyna</i>, <i>gród</i> – lokalizuje w czasie i przestrzeni państwo Polan – wymienia osiągnięcia Mieszka I – lokalizuje w czasie chrzest Polski	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura łużycka</i>, <i>Biskupin</i> – wymienia przyczyny i znaczenie chrystianizacji Polski	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>kultura archeologiczna</i>, <i>szlak bursztynowy</i>, <i>Dagome iudex</i>, <i>Związek Wielecki</i> – opisuje losy ziem polskich w prehistorii i starożytności – wyjaśnia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – wyjaśnia rolę	– za pomocą mapy przedstawia proces rozwoju państwa pierwszych Piastów – omawia sposób organizacji państwa i siły zbrojnej Mieszka I	– opisuje i ocenia politykę zagraniczną Mieszka I – w szerokim zakresie przedstawia okoliczności powstania i funkcjonowania państwa pierwszych Piastów

	chrystianizacji Polski w obrzędki zachodnim			Mieszka I i Dobrawa - wyjaśnia rolę chrystianizacji dla dziejów Polski		
2. Panowa nie Bolesta wa Chrobrego	• Misja biskupa Wojciecha • Zjazd gnieźnieński • Początki organizacji kościelnej na ziemiach polskich • Polityka zagraniczna	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>król</i>, <i>koronacja</i>, <i>relikwia</i>, <i>święty</i> - wyjaśnia znaczenie postaci św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego	- prawidłowo stosuje pojęcia: <i>trybut</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>biskupstwo</i> - wskazuje na mapie państwo Bolesława Chrobrego	- za pomocą mapy opisuje zmiany granic Polski w czasach pierwszych Piastów - wskazuje na mapie arcybiskupstwa	- wymienia przyczyny i skutki wojen Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią Kijowską - opisuje cechy ustrojowe monarchii	- w szerokim aspekcie opisuje dzieje Polski w czasach Bolesława Chrobrego - zestawia wydarzenia z dziejów Polski i Europy

	Bolesława Chrobrego • Koronacja królewska Chrobrego i jej znaczenie	i Ottona III - lokalizuje w czasie zjazd gnieźnieński i koronację Bolesława Chrobrego - wymienia skutki zjazdu gnieźnieńskiego - wymienia główne osiągnięcia Bolesława Chrobrego	- lokalizuje w czasie wojnę Bolesława Chrobrego z Niemcami i Rusią	utworzone w czasach Bolesława Chrobrego - opisuje i ocenia politykę Bolesława Chrobrego - wyjaśnia znaczenie postaci: Henryka II i Jarosława Mądryego	patrymonialnej	
3. Kryzys monarchii Piastów	• Zewnętrzne i wewnętrzne skutki polityki podbojów i szybkiej chrystianizacji • Czynniki decentralizacyjne w państwie piastowskim • Utrata znaczenia monarchii piastowskiej • Odbudowa państwowości za Kazimierza Odnowiciela	- prawidłowo stosuje pojęcie <i>powstanie ludowe</i> - wskazuje na mapie państwo pierwszych Piastów - umiejscawia w czasie panowanie Mieszka II i Kazimierza Odnowiciela	- wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny klęski Mieszka II - wymienia główne osiągnięcia Kazimierza Odnowiciela	- za pomocą mapy wskazuje zmiany terytorialne Polski w XI-XII w. - wyjaśnia znaczenie postaci: Miecława, Bezpryma i Brzetysława	- wyjaśnia skutki kryzysu Polski pierwszych Piastów - omawia etapy odbudowy państwa polskiego przez Kazimierza	- w szerokim aspekcie wyjaśnia przyczyny i okoliczności kryzysu państwa pierwszych Piastów
4. Od Bolesława Śmiałego do Bolesława Krzywoustego	• Panowanie Bolesława Śmiałego • Spór Śmiałego z biskupem Stanisławem • Panowanie	- umiejscawia w czasie panowanie: Bolesława Śmiałego, Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego	- wymienia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego - wyjaśnia znaczenie postaci św. Stanisława - lokalizuje w czasie	- za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną Bolesława Krzywoustego - wyjaśnia znaczenie	- wyjaśnia okoliczności koronacji Bolesława Śmiałego - omawia problem konfliktu króla	- omawia przebieg i znaczenie podboju Pomorza przez Bolesława Krzywoustego

	Władysława Hermana • Konflikt Zbigniewa z Bolesławem Krzywoustym • Rządy Bolesława Krzywousteg o	- wymienia główne osiągnięcia Bolesława Śmiałego - wymienia główne osiągnięcia Bolesława Krzywoustego	wojnę Krzywoustego z Niemcami	postaci: Stanisława ze Szczepanowa, Sieciecha, Zbigniewa i Anonima zwanego Gallem - przedstawia przyczyny upadku Bolesława Śmiałego - omawia przebieg sporu Zbigniewa	Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem - wyjaśnia okoliczności walki o władzę za panowania Władysława Hermana	go

				z Bolesławem Krzywoustym		
5. Testament Bolesława Krzywoustego	• Postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego • Konflikt pomiędzy synami Krzywoustego • Podział państwa piastowskiego w wyniku testamentu Krzywoustego • System senioratu i pryncypatu – funkcjonowanie i upadek • Wzrost znaczenia rycerstwa – feudalizm na ziemiach polskich • Pogłębianie się rozbicia dzielnicowego	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>rozbicie dzielnicowe, testament Krzywoustego</i> – umiejscawia w czasie i przestrzeni okres rozbicia dzielnicowego	– wyjaśnia, kim byli: Władysław Wygnaniec, Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary, Henryk Sandomierski i Kazimierz Sprawiedliwy – wymienia przyczyny i skutki rozbicia dzielnicowego	– wyjaśnia pojęcia: <i>seniorat, pryncypat, wojewoda, immunitet</i> – wyjaśnia rolę Piotra Włostowica i Wincentego Kadłubka – opisuje w porządku chronologicznym proces rozbicia dzielnicowego w Polsce – wyjaśnia przyczyny i przebieg konfliktu między Władysławem Wygnańcem a jego braćmi	– za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces rozbicia dzielnicowego w Polsce – tłumaczy rolę Kościoła w okresie rozbicia dzielnicowego	– omawia społeczne skutki pogłębiania się rozbicia dzielnicowego
Rozdział VI. Pełnia i schyłek średniowiecza						
1. Między cesarstwem a papieżem	• Kryzys papieżstwa w X w. i ruchy odnowy Kościoła • Spór papieżstwa z cesarstwem – przyczyny i skutki • Papieżstwo u zenitu potęgi politycznej • Wielka schizma	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>katolicyzm, prawosławie, wielka schizma wschodnia, spór o inwestyturę</i> – lokalizuje w	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>konkordat</i> – wskazuje na mapie obszary zdominowane przez prawosławie i obszary dominacji katolicyzmu – wymienia różnicę	– wyjaśnia pojęcia: <i>symonia, nepotyzm, celibat, beneficja</i> – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu o inwestyturę – w szerokim aspekcie ukazuje	– wyjaśnia, dlaczego okres pontyfikatu Innocentego III uważany jest za szczyt potęgi Kościoła	

	wschodnia	czasie wielką schizmę wschodnią i spór o inwestyturę - wyjaśnia, kim byli: Grzegorz VII, Henryk IV, Innocenty III	między katolicyzmem a prawosławiem	skutki wielkiej schizmy wschodniej		

2. Wyprawy krzyżowe	• Panowanie Turków w Ziemi Świętej • Przyczyny ekonomiczne, polityczne, społeczne i religijne wypraw krzyżowych • Przebieg walk i najwybitniejsi wodzowie • Zakony rycerskie – okoliczności powstania i charakterystyka trzech najważniejszych zakonów • Skutki negatywne i pozytywne wypraw krzyżowych	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>krucjata</i> – lokalizuje w czasie okres krucjat – wymienia zakony rycerskie powstałe w czasie krucjat – wymienia zakony rycerskie utworzone w okresie krucjat – wyjaśnia, jaką rolę odegrali: Urban II, Gotfryd de Bouillon i Saladyn	– lokalizuje na mapie Królestwo Jerozolimskie – wymienia przyczyny i skutki krucjat	– za pomocą mapy opisuje przebieg krucjat – wyjaśnia pojęcia: <i>wyprawa ludowa</i>, <i>Cesarstwo Łacińskie</i> – wyjaśnia znaczenie postaci Urbana II – w porządku chronologicznym opisuje przebieg krucjat – wyjaśnia znaczenie postaci: Baldwin I, Fryderyk Barbarossa, Ryszard Lwie Serce, Filip II August, Piotr Pustelnik	– wyjaśnia przyczyny początkowych sukcesów krzyżowców – opisuje losy zakonów rycerskich	– w szerokim aspekcie ukazuje rolę krucjat dla dziejów politycznych, gospodarczo-społecznych i kulturowych Europy

3. [4.] Miast o i wieś w średniow iec zu	• Ożywienie gospodarcze w XI–XIII w. • Rozwój wsi w średniowieczu • Znaczenie i sytuacja chłopstwa w średniowieczu • Nowe formy uprawy roli w średniowieczu • Rola i charakterystyka rzemiosła i handlu w średniowiecznej Europie • Struktura społeczna średniowiecznego miasta	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>dwupółówka</i>, <i>trójpółówka</i>, <i>ratusz</i>, <i>cech</i>, <i>patrycjat</i>, <i>pospólstwo</i>, <i>cech</i> – rozpoznaje cechy miasta średniowiecznego – wyjaśnia rolę cechów i gildii – omawia najważniejsze zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi	– wymienia przyczyny ożywienia gospodarczego w XI–XIII w. – wymienia zmiany wprowadzone w rolnictwie w okresie pełnego	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>czynsz</i>, <i>pieniężny</i>, <i>zasadźca</i>, <i>pręgierz</i>, <i>gildia</i>, <i>sukiennice</i>, <i>weksel</i> – za pomocą schematów opisuje warunki codziennego życia mieszkańców średniowiecznych miast i wsi – wyjaśnia okoliczności powstania i specyfikę średniowiecznego mieszczaństwa – opisuje samorząd średniowiecznego miasta – wyjaśnia przeznaczenie najważniejszych	– wyjaśnia okoliczności powstania gospodarki towarowo-pieniężnej – wyjaśnia znaczenie Hanzy, Wenecji, Genui i jarmarków szampańskich	– w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-społecznym oraz kulturowym ukazuje przemiany w średniowiecznej Europie XI–XIII w. – w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania samorządów miejskich dla dziejów Europy

				budowli w średniowiecznym mieście		
4. [5.] Kościoł w średniowieczu	• Reforma Kościoła • Powstanie nowych zakonów (cystersi, franciszkanie i dominikanie) • Znaczenie religii w życiu mieszkańców średniowiecznej Europy • Narodziny herezji średniowiecznych • Niewola awiniońska, upadek papieżstwa, schizma zachodnia	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>zakon, klasztor, herezja, niewola awiniońska, wielka schizma zachodnia</i> – omawia rolę, jaką w dziejach Kościoła odegrali: Innocenty III, Franciszek z Asyżu, Dominik Guzmán – lokalizuje w czasie sobór w Konstancji	– wymienia cechy nowych zakonów (cystersów, dominikanów, franciszkanów) – wyjaśnia znaczenie religii w życiu średniowiecznych społeczeństw	– wyjaśnia pojęcia: <i>Biblia pauperum, sktyptoium, kapitularz, wirydarz</i> – wyjaśnia znaczenie powstania zakonów żebraczych i kaznodziejskich – wyjaśnia znaczenie postaci św. Tomasza z Akwinu – wyjaśnia okoliczności niewoli awiniońskiej i wielkiej schizmy zachodniej – wyjaśnia znaczenie soboru w Konstancji	– wyjaśnia założenia ideowe albigensów – opisuje w porządku chronologicznym przemiany wprowadzane w Kościele katolickim w XI–XIII w.	– w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społecznym, kulturowym wyjaśnia rolę Kościoła dla dziejów Europy
5. [6.] Europa późnego średniowiecza	• Epidemia dżumy i jej następstwa • Przemiany społeczne i gospodarcze • Husytyzm • Powstanie imperium osmańskiego • Upadek cesarstwa	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>czarna śmierć</i> – prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni upadek Konstantynopola	– wymienia przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – wymienia główne założenia ideologii husyckiej	– wyjaśnia pojęcia: <i>system nakładczy, powstanie Wata Tylera, żakeria, utrakwiści, taborcy</i> – wyjaśnia rolę czarnej śmierci dla dziejów Europy – opisuje przebieg i skutki wojen husyckich	– za pomocą mapy opisuje ekspansję Osmanów – w szerokim zakresie politycznym, gospodarczo-społecznym i kulturowym wyjaśnia przebieg i	– w szerokim aspekcie wyjaśnia znaczenie powstania imperium osmańskiego

	bizantyjskiego i jego następstwa			- wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji osmańskiej	znaczenie wojen husyckich	
6. [7.] Kultura średniowiec	• Uniwersalny charakter kultury średniowiecznej Europy	- wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>kultura uniwersalna</i>	- za pomocą schematów i fotografii opisuje style romański i gotycki	- opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej	- opisuje system edukacyjny w średniowieczu	- w szerokim aspekcie ukazuje rolę kultury średniowiecznej dla

znej Europy	• Architektura romańska i gotycka • Szkolnictwo w średniowieczu • Malarstwo, rzeźba i inne sztuki plastyczne w średniowieczu	– rozróżnia budowle wzniesione w stylu romańskim i gotyckim – rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej – wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej	– wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej	– prawidłowo stosuje pojęcia architektoniczne, typowe dla budowli średniowiecznych (np. portal, nawa, rozeta) – wymieni a najważniejsze uniwersyte ty średniowieczne – wyjaśnia rolę uniwersytetów dla dziejów średniowiecznej Europy – wyjaśnia rolę miast dla rozwoju kultury średniowiecznej	– wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecza	dziejów Europy – wskazuje współczesne dziedzictwo kultury średniowiecza
Rozdział VII. Polska w późnym średniowieczu						
1. Polska dzielnicowa	• Koniec pryncypatu • Sprowadzenie Krzyżaków do Polski • Zmiany społeczne, ekonomiczne i polityczne w okresie rozbicia dzielnicowego • Najazdy mongolskie • Rozwój wsi i miast	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>Marchia Brandenburska, Krzyżacy, Tatarzy, lokacja</i> – wyjaśnia, kim byli: Leszek Biały, Konrad Mazowiecki,	– wymienia cechy lokowanych na prawie niemieckim wsi i miast – wymienia i wskazuje na mapie zewnętrzne zagrożenia dla ziem polskich – wymienia skutki	– prawidłowo stosuje pojęcia: <i>immunitet, zasadzka, sołtys, wójt, łan, wolni goście, wolnizna</i> – wyjaśnia, kim byli: Henryk Brodaty, Świętopełk	– wyjaśnia przyczyny ożywienia gospodarczego na ziemiach polskich w XIII w. – wyjaśnia znaczenie zjazdu w Gąsawie dla dziejów Polski	– w szerokim aspekcie politycznym, gospodarczo-społeczny i kulturowym wyjaśnia i ocenia skutki rozbicia dzielnicowego dla dziejów Polski

	na ziemiach polskich	Henryk Pobożny - prawidłowo lokuje w czasie okres rozbicia dzielnicowego - lokalizuje w czasie i przestrzeni sprowadzenie Krzyżaków do Polski - lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod	sprowadzenia Krzyżaków do Polski - wymienia skutki najazdu Mongołów na Polskę	- opisuje proces lokowania wsi i miast - opisuje pierwsze próby zjednoczenia państwa polskiego		

		Legnicą				
2. Odbudowa Królestwa Polskiego	• Próby zjednoczenia Polski na przełomie XIII i XIV w. • Rządy Wacława II • Konflikty z Krzyżakami, Brandenburgią i Luksemburgami • Znaczenie koronacji Władysława Łokietka	- wymienia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny zjednoczenia ziem polskich - prawidłowo lokuje w czasie koronację Łokietka - wyjaśnia rolę postaci Władysława Łokietka - lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Płowcami	- wskazuje na mapie proces zmiany granic państwa Władysława Łokietka - wymienia przyczyny i skutki wojny Władysława Łokietka z Krzyżakami - wymienia główne osiągnięcia Władysława Łokietka	- wyjaśnia rolę Przemysła II i Wacława II - wyjaśnia, kim byli: Henryk Prawy, Jakub Świnka, Henryk Głogowski, Jan Muskata, wójt Albert, Jan Luksemburski - lokuje w czasie panowanie Przemysła II i Wacława II - w porządku chronologicznym opisuje proces zjednoczenia ziem polskich - wskazuje na mapie zmiany granic Polski w czasie rządów Władysława Łokietka - ocenia rolę panowania Przemysła II w Polsce	- za pomocą mapy i drzewa genealogicznego opisuje proces walki o zjednoczenie Polski - wskazuje na mapie ziemie zjednoczone przez Przemysła II, Wacława II i Władysława Łokietka - wyjaśnia rolę Kościoła dla procesów zjednoczeniowych	- wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski - w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Władysława Łokietka - zestawia najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w omawianym okresie

3. Polska za Kazimierza Wielkiego	• Polityka zagraniczna Kazimierza Wielkiego • Reformy prawne i administracyjne Kazimierza Wielkiego • Osiągnięcia gospodarcze i budowa pozycji politycznej Polski • Rozwój cywilizacyjny ziem	- prawidłowo lokuje w czasie panowanie Kazimierza Wielkiego - rozpoznaje mapę Polski z czasów Kazimierza Wielkiego - wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski w czasach panowania	- wymienia najważniejsze reformy wewnętrzne Kazimierza Wielkiego - wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego	- za pomocą mapy opisuje politykę zagraniczną i wewnętrzną Kazimierza Wielkiego - w porządku chronologicznym opisuje politykę zagraniczną Kazimierza	- wyjaśnia przyczyny rozwoju gospodarczego Polski w czasach Kazimierza Wielkiego - wyjaśnia zmiany ustrojowe w państwie Kazimierza Wielkiego - wyjaśnia sposób zabezpieczenia sukcesji	- wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski - w szerokim aspekcie wyjaśnia i ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego

	polskich Nabytki terytorialne Polski za Kazimierza Wielkiego	Kazimierza Wielkiego – lokalizuje w czasie powstanie Akademii Krakowskiej		Wielkiego – omawia znaczenie założenia przez Kazimierza Wielkiego Akademii Krakowskiej	tronu polskiego przez Kazimierza Wielkiego	
4. Od Andegawenów do Jagiellonów	Unia polsko-węgierska i rządy Andegawenów Początki unii polsko-litewskiej Polityka Władysława Jagiełły Początek rządów dynastii Jagiellonów	– prawidłowo stosuje pojęcie <i>unia personalna, przywilej, Andegawenowie</i> – lokalizuje w czasie przywilej w Koszycach, unię w Krewie i unię Horodle – lokalizuje w czasie rządu: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi i Władysława Jagiełły	– wymienia założenia przywileju koszyckiego – wymienia przyczyny i skutki unii krewskiej – rozpoznaje mapę monarchii Jagiellonów	– wyjaśnia przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Andegawenów – wyjaśnia rolę postaci Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Jagiełły, Witolda – opisuje w porządku chronologicznym dzieje unii polsko-litewskiej – wyjaśnia problem następstwa tronu po Jagiellach – wyjaśnia pojęcie <i>przywilej jedleński</i>	– wyjaśnia polityczne i gospodarczo-społeczne skutki przywileju koszyckiego – wymienia przyczyny i skutki unii horodelskiej – porównuje założenia unii krewskiej i horodelskiej – za pomocą tablicy chronologicznej tłumaczy związki między dynastiami Piastów, Andegawenów i Jagiellonów	– ocenia znaczenie unii krewskiej dla dziejów Polski – w szerokim zakresie wyjaśnia skutki przywileju w Koszycach dla procesu kształtowania się demokracji szlacheckiej
5. Wielka wojna z zakonem krzyżackim	Przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego Przebieg bitwy grunwaldzkiej i jej znaczenie Bitwa pod	– omawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim – wyjaśnia rolę, jaką odegrali w wojnie: Władysław Jagiełło,	– za pomocą schematu opisuje przebieg bitwy grunwaldzkiej – wymienia skutki bitwy grunwaldzkiej – lokuje w czasie	– za pomocą mapy opisuje przebieg wielkiej wojny z Zakonem – opisuje w porządku	– ocenia strategię obu armii walczących w bitwie pod Grunwaldem	– wyjaśnia międzynarodowy kontekst dziejów Polski – w szerokim aspekcie ukazuje dalekosiężne skutki

	Grunwaldem w kulturze polskiej i późniejszej świadomości narodowej • Konflikt polsko-krzyżacki na soborze w Konstancji • Kolejne wojny z zakonem krzyżackim	Ulrich von Jungingen, książę Witold – prawidłowo lokuje w czasie i przestrzeni bitwę grunwaldzką	i wymienia skutki i pokoju toruńskiego	chronologicznym przebieg konfliktów z Krzyżakami za panowania Władysława Jagiełły	– wyjaśnia znaczenie postaci Pawła Włodkowica	zwycięstwa grunwaldzkiego dla dziejów Polski

6. Kazimierz Jagiellończyk i wojna trzynastoletnia	• Rządy i śmierć Władysława Warneńczyka • Przyczyny wojny trzynastoletniej • Przebieg walk podczas wojny trzynastoletniej • Zmiany w sztuce wojennej w XV w. • Skutki wojny trzynastoletniej • Przywileje szlacheckie • Polityka dynastyczna Jagiellonów w XV w.	- lokuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Warną - prawidłowo lokuje w czasie wojnę trzynastoletnią - wymienia przyczyny wojny trzynastoletniej - wymienia skutki II pokoju toruńskiego	- wskazuje zmiany terytorialne będące skutkiem wojny trzynastoletniej - lokuje w czasie i wymienia postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego	- wyjaśnia znaczenie postaci Władysława Warneńczyka i Kazimierza Jagiellończyka - wyjaśnia pojęcia: <i>Związek Pruski, akt inkorporacji, polityka dynastyczna</i> - omawia zmiany w sztuce prowadzenia wojny, jakie dokonały się w trakcie wojny trzynastoletniej - wymienia przywileje szlacheckie i ich znaczenie dla kształtowania się ustroju Królestwa Polskiego	- wyjaśnia przyczyny i skutki bitwy pod Warną - za pomocą mapy opisuje przebieg wojny trzynastoletniej - wyjaśnia przyczyny sukcesu Polski w wojnie trzynastoletniej - omawia polityczne i gospodarcze znaczenie odzyskania przez Polskę dostępu do morza - za pomocą mapy i drzewa genealogicznego przedstawia politykę dynastyczną Kazimierza Jagiellończyka	- w szerokim aspekcie międzynarodowym wyjaśnia i ocenia wyprawę warneńską - w szerokim politycznym, gospodarczym i społecznym i kulturowym aspekcie wyjaśnia skutki wojny 13-letniej dla dziejów Polski
7. Kultura Polski średniowiecznej	• Architektura średniowieczna w Polsce • Najważniejsze zabytki sztuki średniowiecznej na ziemiach polskich • Początki polskiego dziejopisarstwa	- rozpoznaje style architektoniczne średniowiecza - wymienia najważniejsze cechy kultury średniowiecznej w Polsce	- rozpoznaje najważniejsze zabytki kultury średniowiecznej w Polsce - wyjaśnia rolę chrześcijaństwa dla dziejów kultury średniowiecznej w Polsce	- opisuje cechy malarstwa i rzeźby średniowiecznej w Polsce - wyjaśnia znaczenie postaci Wita Stwosza, Anonima zwanego	- opisuje szkolnictwo średniowiecznej w Polsce - wymienia i opisuje najważniejsze dzieła sztuki epoki średniowiecznej w	- omawia współczesne dziedzictwo kultury średniowiecznej w Polsce

	Edukacja i nauka na ziemiach polskich w średniowieczu	- omawia znaczenie Akademii Krakowskiej dla państwa polskiego		Galle, Mistrza Wincentego zwanego Kadłubkiem, Jana Długosza - opisuje dzieje Akademii Krakowskiej z uwzględnieniem roli Jadwigi Andegaweńskiej i Władysława Jagiełły	Polsce	

